

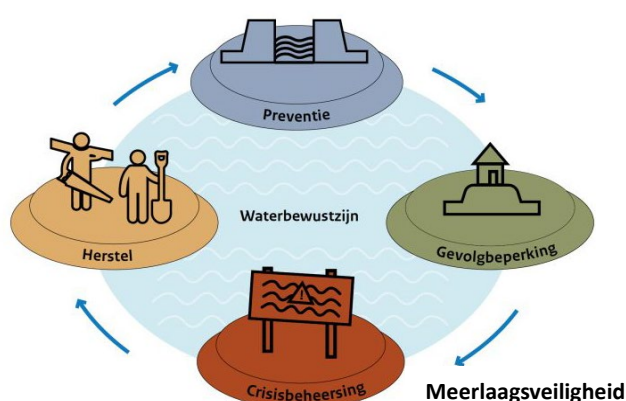
Voortgangsrapportage Beleidstafel wateroverlast en hoogwater

Peildatum 5 maart 2025

Algemeen

In de afgelopen periode was er op verschillende plekken in Europa sprake van extreme neerslag, onder meer in Spanje. Zowel in Valencia als Malaga trok heftig noodweer over. Het verschil tussen de gevolgen van het extreme weer in november 2024 voor de stad Valencia (222 slachtoffers) en Malaga (geen slachtoffers) was groot¹. In beide steden was er sprake van noodweer, maar in Malaga waren mensen geëvacueerd of zaten binnen en waren er geen slachtoffers. Dit benadrukt de conclusie uit de Beleidstafel dat het essentieel is om goed voorbereid te zijn. Vanuit de verschillende acties uit de Beleidstafel wordt daar aan gewerkt.

In de voortgangsrapportage van de Beleidstafel wateroverlast en hoogwater wordt gerapporteerd over de voortgang van de 21 aanbevelingen en 80 acties uit het eindadvies van de Beleidstafel. In deze vierde voortgangsrapportage van de Beleidstafel wateroverlast en hoogwater wordt gerapporteerd over de 56 nog lopende acties. De aanbevelingen zijn onderverdeeld in zeven hoofdthema's: waterbewustzijn, preventie, gevolgbepkering, crisisbeheersing, herstel, governance en internationaal.

Waterbewustzijn: waterbewust handelen en zelfredzaamheid

In het voorjaar van 2025 komt een koepelconcept (beeldmerk) gereed waaronder door zowel ministerie als stakeholders (waterschappen, drinkwaterbedrijven, e.a.) diverse campagnes en acties kunnen worden georganiseerd om het waterbewustzijn en waterbewust handelen te vergroten. De publiekswebsite (voormalig Ons Water) wordt vernieuwd waarbij verminderen van wateroverlast en voorbereiden op wateroverlast een prominente plek krijgen. Voor de zomer van 2024 is een opdracht waterbewust gedrag bij wateroverlast gestart. Deze heeft als doel om scherp te krijgen welke partijen een rol spelen bij het voorbereiden van inwoners op wateroverlast. Daarnaast wordt in gesprek met mensen bekeken wat voor welke doelgroep de beste handelingsperspectieven zijn en hoe deze doelgroep het beste kan worden bereikt. De lessen uit Limburg, maar ook van de wateroverlast in Enschede in juli 2024 nemen we daarbij mee. De opdracht wordt in het voorjaar van 2025 opgeleverd.

De website watereducatie.nl krijgt een update en de hoofdthema's uit het Plan van Aanpak waterbewust gedrag, waaronder voorbereid zijn op wateroverlast, worden meer uitgelicht. Daarnaast wordt in het voorjaar van 2025 een hackathon met studenten georganiseerd om hen te laten nadenken over interventies om het waterbewust handelen bij hun leeftijdsgenoten te bevorderen.

¹ [Een maand na de dodelijke overstromingen in Valencia: 'Ons denken over natuurrampen moet veranderen'](#)

Deltares heeft in 2024 een eerste verkennend onderzoek gedaan naar het invoeren van een waterlabel. RHDHV is bezig met een vervolgonderzoek dat in het voorjaar van 2025 verschijnt. Samen met de stakeholders, die ook bij het onderzoek betrokken zijn, verkennen we een vervolg.

Preventie: beperken van de kans op wateroverlast en overstroming

Voor het beheer en onderhoud van Rijksinfrastructuur in het zomerseizoen is een 95% versie van het protocol gereed. Deze wordt besproken met asset managers betrokken bij rivierbeheer. Ook wordt de verbinding gelegd met de ontwikkeling van soortgelijke protocollen (bijvoorbeeld jaarrond werken aan stormvloedkeringen). Bij het protocol wordt ook een dummy geleverd als voorbeeld voor regionale uitwerking.

Voor de klimaatopgaven extreme neerslag en droogte is het essentieel om de sponswerking van de bodem te verbeteren. Naar aanleiding van de studies over sponswerking van Deltares is samen met een Begeleidingsgroep Sponswerking van landschappen een opzet voor een Afwegingskader sponswerking opgesteld. De input van de Begeleidingsgroep wordt verwerkt in het Afwegingskader en deze zal aan de hand van gebiedscases getoetst worden. Tijdens deze cases zal ook worden bepaald op welk moment tijdens het uitvoeren van de bovenregionale stresstesten, het afweegkader het beste ingezet kan worden: bij de risicodialoog of bij het opstellen van het maatregelenpakket.

De Beleidstafel heeft geadviseerd toe te werken naar een juridisch instrumentarium "Ruimte voor kleine wateren". De inzet van Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) is om in de Limburgse beekdalen niet van bovenaf een stringent bouwverbod op te leggen, maar om in dialoog met betrokken overheden tot een gedragen en geborgde aanpak te komen. Voor het stroomgebied Geuldal zal dit worden vastgelegd in een programma onder de Omgevingswet waarin alle partijen hun bevoegdheden inzetten.

Voor het inzichtelijk maken van de samenhang tussen het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem, is dit ten aanzien van het rivierengebied onderdeel van de gebiedsuitwerking van het nieuwe programma Ruimte voor de Rivier 2.0. Aangezien deze maatregel goed is geborgd in het programma Ruimte voor de Rivier zal er op deze actie niet meer gerapporteerd worden in de voortgangsrapportage. Specifieke aandachtspunten voor de kanaalsystemen worden binnen de aanpak wateroverlast opgepakt.

Gevolgbepanking: kwetsbaarheden bovenregionaal in beeld

Voor het traject van de Bovenregionale stresstesten worden onder meer waterbeelden opgesteld. Deze zullen naar verwachting voor alle 13 regio's volgens de planning eind juni 2025 worden afgerond. Voor het opstellen van gevolgenbeelden blijkt meer tijd nodig te zijn vanwege afstemming met vitale aanbieders. Daarom wijzigt de planning voor aanlevering. De planning voor het afronden van de gevolgenbeelden verschuift van uiterlijk juni 2025 naar uiterlijk december 2025. Dit betekent ook dat de planning voor de risicodialogen en de uitvoeringsagenda's met 6 maanden opschuiven. De planning hiervoor wordt respectievelijk 2026 en 2027. Oplevering van het landelijk beeld door IenW in 2025 blijft haalbaar. IenW stelt het eerste landelijk beeld op basis van de waterbeelden van de 13 regio's op in Q3 2025. De vertaalslag van dit landelijk beeld naar een gevolgenbeeld zal daarna begin 2026 volgen.

In navolging op het advies om in te zetten op een normering gevolgbepierking tegen schade of uitval van belangrijke functies, zijn in samenwerking met Deltares in 2024² en begin 2025³ twee rapporten opgeleverd die helpen bij de complexe vraag welke normen te onderscheiden zijn, op welk niveau dit effectief is en welke uitdagingen daarbij horen. Hiervoor is een discussiestuk opgesteld en een literatuurstudie gedaan. Er is ook een casestudy uitgevoerd in samenwerking met ProRail over hoe uitval van objecten bijdraagt aan keteneffecten en hogere doelstellingen rondom bijvoorbeeld weerbaarheid en vice versa. Dit om scherper te krijgen hoe een norm kan bijdragen aan weerbaarheid en hoe je bepaalt waar in een netwerk dat dan tot aanpassingen moet leiden. In 2025 wordt hier op voortgebouwd om op basis daarvan een besluit te nemen of en hoe normering effectief is, en hoe zich dit verhoudt tot andere beleidstrajecten rondom bijvoorbeeld wateroverlast.

De CER-richtlijn (Critical Entities Resilience Directive) is van kracht en wordt omgezet in nationale wetgeving. Dit betreft de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten die op dit moment bij de Raad van State ligt. Extreem weer, overstromingen en klimaatverandering zullen worden meegenomen in de vitaalbeoordelingen en de weerbaarheidsanalyses van de kritieke entiteiten (vitale aanbieders) in Nederland. Ter ondersteuning wordt door IenW in samenwerking met Deltares en de NEN gewerkt aan een handreiking en duidelijkere afspraken over hoe risicoanalyses worden uitgevoerd (welke data, welk standaarden, voorbeelden, etc.). Het scenario dat volgt uit de Bovenregionale stresstest is één van de scenario's die hierin wordt meegenomen.

Vanuit de gebruikelijke werkzaamheden krijgen de departementen en vitale aanbieders vanuit IenW een handreiking om risico's van extreme neerslagsscenario's die kunnen leiden tot wateroverlast en overstromingengood te beoordelen en de impact te bepalen.

Crisisbeheersing: klaar voor de crisis

Om elkaar beter te kennen in de keten voor betere crisisvoorbereiding in het regionale watersysteem, zijn er verschillende acties in gang gezet die daaraan bijdragen. Eén van de speerpunten in de Strategische Agenda 2024 t/m 2027 van het Veiligheidsberaad is klimaatveiligheid. Gezamenlijk voeren de veiligheidsregio's hiervoor het programma Klimaat- en Waterveiligheid uit. Een belangrijk aspect hierin is Waterveiligheid: de voorbereiding van de crisisorganisaties van veiligheidsregio's en hulpverleningsdiensten op de gevolgen van te veel, te weinig of te vuil water.

Binnen het programma zijn er twee netwerken. Het netwerk Klimaatveiligheid, en sinds april 2024 het netwerk Waterveiligheid. Het netwerk bestaat uit vertegenwoordigers van alle 25 veiligheidsregio's die zich met dit onderwerp bezighouden. Ook partners uit de functionele waterkolom zullen in dit netwerk worden betrokken. Het netwerk Waterveiligheid zal zich de komende periode eerst richten op de verdere voorbereiding op overstromingen en wateroverlast. Dit betreft onder andere de (bovenregionale) planvorming, communicatie en opleiden/trainen/oefenen. Hierbij wordt voortgebouwd op hetgeen binnen het programma WAVE (2017-2021), hiervoor is ontwikkeld. Het netwerk is gekoppeld aan de Vakraad Risico- en Crisisbeheersing en daarmee aan de Raad Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad. Op alle niveaus zijn portefeuillehouders waterveiligheid betrokken. Ook zijn vertegenwoordigers vanuit het netwerk lid van de coördinatiegroep Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO) en zijn veiligheidsregio's op directie- en bestuursniveau ook binnen de SMWO vertegenwoordigd.

² [Deltares Kennisoverzicht wateroverlast in relatie tot vitale en kwetsbare functies](#)

³ [Deltares Discussiestuk Normering Gevolgen voor Vitale en Kwetsbare functies](#)

In Limburg volgt het Early Warning-team van WRL een dubbele strategie: op korte termijn worden diverse quick wins gerealiseerd om de huidige waarschuwingsberichten te optimaliseren. Het tweede traject richt zich op de ontwikkeling van een nieuw waarschuwingssysteem. Hiervoor is een marktraadpleging georganiseerd om te onderzoeken welke technologische oplossingen de markt biedt. Het doel is te komen tot een aanbesteding in de tweede helft van dit jaar. Bij dit proces wordt veel aandacht besteed aan de nieuwste AI-toepassingen, inclusief pilots, zowel nationaal als internationaal.

In opdracht van het ministerie van JenV en de Unie van Waterschappen heeft het NIPV onderzoek gedaan naar *“hoe de positie van de waterschappen in de crisisvoorbereiding en crisisbeheersing verstevigd kan worden, en daarmee de samenwerking tussen de waterschappen en veiligheidsregio’s te versterken”*. Dit onderzoek is in november 2024 afgerond. Het rapport⁴ concludeert dat de huidige samenwerking tussen de waterschappen en veiligheidsregio’s voldoende is om de crises van vandaag het hoofd te bieden. Echter wordt er geconstateerd dat de crises van de toekomst een betere samenwerking vereisen. Hiertoe doet het rapport dan ook een aantal aanbevelingen aan onder andere de waterschappen, gemeenten, veiligheidsregio’s, waterbeheerders en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Herstel: snel en klimaatrobuust herstellen

In de afgelopen periode is er onderzocht welke belemmeringen er zijn om herstel van schade aan Rijksinfrastructuur klimaatrobuust te maken. Het onderzoek is afgerond en heeft geresulteerd in aanbevelingen en een mogelijke werkwijze voor klimaatrobuust schadeherstel binnen RWS.

Governance

Om de aanpak van klimaatadaptatie te versterken, wordt binnen het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) veel inzet gepleegd. De 2^e cyclus van stresstesten, dialogen en uitvoeringsagenda’s krijgt meer richting doordat de DPRA-werkregio’s hun ambities en doelen ten aanzien van klimaatbestendigheid gaan concretiseren. Ook de Nota Ruimte kan dit ondersteunen.

Begin 2024 is het verkenningsrapport voor de Regionale Monitor Klimaatadaptatie (RMK) opgeleverd en vastgesteld door de stuurgroep DPRA. Deze verkenning onderscheidt drie niveaus van monitoring. Op niveau 1 worden kwantitatieve indicatoren landelijk in beeld gebracht; niveau 2 bevat kwantitatieve indicatoren die op decentraal niveau in beeld gebracht moeten worden; en niveau 3 bevat kwalitatieve indicatoren. In 2024 is gewerkt aan het ontwikkelen van indicatoren op niveau 1. De eerste indicatoren zullen eind 2025 worden ontsloten via de Klimateffectatlas. In 2025 worden niveau 2 en 3 verder uitgewerkt in een werkgroep met IenW, VRO/RVO, VNG, UvW en IPO, in nauwe samenwerking met o.a. Stichting CAS. Hierbij wordt voortgebouwd op de in 2024 vastgestelde voorbeelduitwerkingen van de Nationale aanpak concretisering doelen ruimtelijke adaptatie.

Ten aanzien van kennisontwikkeling- voor klimaatadaptatie en wateroverlast zijn in september de voorbereidingen voor het traject Kennis in de Regio van start gegaan. Binnen dit traject worden de komende 3 jaar 21 bijeenkomsten gehouden waarbij kennisdeling tussen decentrale overheden wordt gestimuleerd. Hierbij worden de decentrale overheden gestimuleerd lokale informatie te delen en

⁴ [Verzamelbrief brandweer, crisisbeheersing en meldkamers](#)

landelijke kennis in een lokaal perspectief te stellen en wordt hiermee de integrale gebiedsontwikkeling aangemoedigd. Over de voortgang van de acties die onder de hoede van DPRA vallen, zal worden gerapporteerd via de Stuurgroep DPRA.

De Landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving voorziet in de landelijke eisen t.a.v. klimaatbestendige nieuwbouw. Sommige gemeenten en waterschappen zijn bezig deze eisen te borgen, soms op basis van bestuurlijke samenwerking in DPRA-werkregio-verband. Momenteel loopt er een onderzoek naar het toepasbaar maken van de Maatlat voor de bestaande bouw.

Internationaal: verder kijken dan de grens

De aanbeveling voor het uitvoeren van grensoverstijgende stresstesten en de aanbeveling voor het vergroten van de gemeenschappelijke kennisbasis zijn belegd in het zelfstandige programma IGOS en het flankerend kennisprogramma JCAR-ATRACE. Het is onderdeel van de reguliere taken die de afdeling waterveiligheid heeft op het internationale dossier. Beide programma's geven invulling aan de implementatie van de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en EU Workgroup floods, de doelen en afspraken in de Internationale Rivierencommissies (ICBR, IMC), de Benelux Wateragenda, en bilaterale samenwerking zoals o.a. de Duits-Nederlands Permanente Grenswatercommissie en andere regionale samenwerkingsverbanden (werkgroep buurlanden Maas en GPRW etc.). De verdere verantwoording, voortgang en (door)ontwikkeling van IGOS/JCAR-ATRACE wordt gerapporteerd binnen de lijn van de directie Waterveiligheid, Rivieren en Zee, naar de bestaande internationale/transnationale gremia en waar nodig aan de Tweede Kamer via de waterbrief. Alle (onderzoeks)resultaten worden gepubliceerd op de website⁵ en in magazines.

Ervaringen vanuit Waterveiligheid en Ruimte Limburg

Vanuit het programma WRL is er de afgelopen periode voortgang geboekt in meerdere trajecten. Via een stroomgebiedsaanpak is er bottom-up gewerkt aan draagvlak, commitment en borging. Randvoorwaarden voor succes zijn goede bestuurlijke afspraken en voldoende financiële middelen.

Meerlaagsveiligheid wordt in WRL consequent doorgevoerd. Hiertoe wordt o.a. een systeem van risicogerichte normering ontwikkeld. Ruimtelijke ordening en individuele verantwoordelijkheid maken onlosmakelijk onderdeel uit van de aanpak. De stroomgebiedsplannen worden gebaseerd op de klimaatprognoses voor 2100. Hierbij wordt niet bij voorbaat een beschermingsniveau bepaald; dit is uitkomst van het proces in plaats van het uitgangspunt. De vier betrokken overheden worden van begin tot eind meegenomen en nemen verantwoordelijkheid voor de implementatie.

⁵ [JCAR ATRACE](#)